

Provinciaal Hof te Brugge

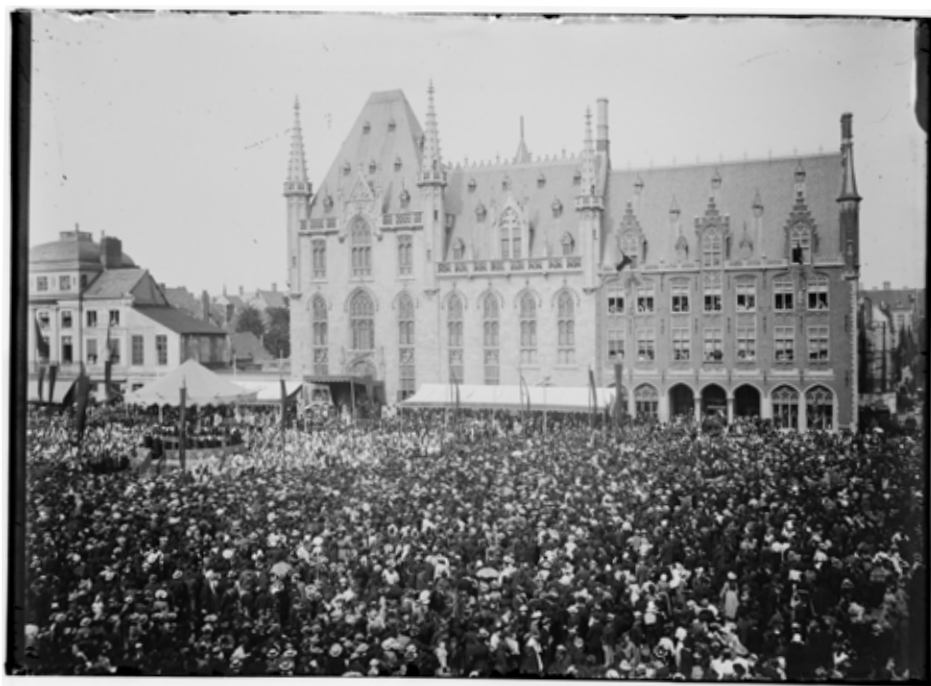
Volledige studieopdracht voor de herinrichting van de binnenruimte
van het Provinciaal Hof te Brugge tot informatiecentrum, vergader - en
(protocolaire) ontvangstlocatie

OW1702

12 oktober 2017

Offerte





Het provinciaal hof is een sleutelmonument in de Brugse architectuurgeschiedenis van de 19e eeuw. Weinig andere gebouwen vormden het onderwerp van zo'n uitgebreid publiek debat, werden op zo'n met geschiedenis beladen plek opgericht en kwamen zo moeizaam tot stand.¹

¹ Jeroen Cornilly in *Een 'nieuw' historisch monument voor Brugge. Louis Delacenserie en het Provinciaal Hof*



Welkom

De Provincie West-Vlaanderen wil het Provinciaal Hof, dat aan de grote markt van haar hoofdstad Brugge is gelegen, uitbouwen tot een echte ontmoetingsplek en informatiecentrum. Ze koopt het Provinciaal Hof van de Belgische staat en wordt voor het eerst eigenaar van een gebouw dat haar naam draagt. Het monumentale gebouw zal terug de plaats innemen die het verdient en dat het de afgelopen jaren verloren was.

De prominente locatie vraagt immers een interactieve publieke functie waar de deuren letterlijk open staan om mensen binnen te laten en te ontvangen. Dat het niet om een toeristische functie gaat maar om een functie die de burgers aanbelangt is zondermeer positief. De Provincie draagt er zo toe bij dat deze plek betekenis behoudt voor de lokale bewoners van stad en bij uitbreiding provincie.

Daarnaast is het ook gewoon een bijzonder monument gebouwd op een plek met een erg dense geschiedenis, in een tijd waarin de stad zich al erg bewust was van de waarde van haar patrimonium. Als een buur van het Belfort en zovele andere monumenten op de grote markt – *une place où la longue et glorieuse histoire est inscrite sur la pierre de fameux monuments* - is het representatief karakter van de provinciale bestuurlijke zetel overweldigend en bedoeld om te imponeren. Sinds de bouw ervan is er echter veel veranderd. Niet in het minst de manier waarop bestuurd wordt. Elk openbaar bestuur moet, veel meer dan vroeger, tussen de mensen staan.

Als we vandaag nieuwe publieke gebouwen ontwerpen dan trachten we plekken te maken die het gevoel geven dat ze van jou zijn, dat je geen bezoeker bent maar dat het deel uitmaakt van de wereld waarin je thuishoort. Een huis van de West-Vlaming. We zoeken een evenwicht in het terug opwaarderen van de kwaliteiten van het gebouw en de uitstraling en sfeer die we vandaag van een hedendaagse publieke ontmoetingsplek verwachten. De vraag die we ons moeten stellen is hoe een dergelijk imposant gebouw een plek kan zijn waar men zich thuis voelt.

Bezoeken

Elke architecturale ontwerp-opgave is een wisselwerking tussen plek en programma. Met het programma in gedachten kijken we naar de plek en met de kennis van de plek kijken we naar het programma. De vraag die we ons hier stellen is: wat is de kern van het programma van eisen. Wat zijn de noden van het programma die de indeling ervan in het gebouw zullen sturen. Het bestek is erg duidelijk voor wat de verspreiding ervan betreft over de verschillende lagen: gelijkvloers ontvangen, informeren/adviseren en beleven, eerste verdieping ontmoeten, onder het dak een zaal voor film en ontvangst van groepen.

Hoe delen we de gelijkvloerse verdieping in? Want hierin ligt de belangrijkste opgave.

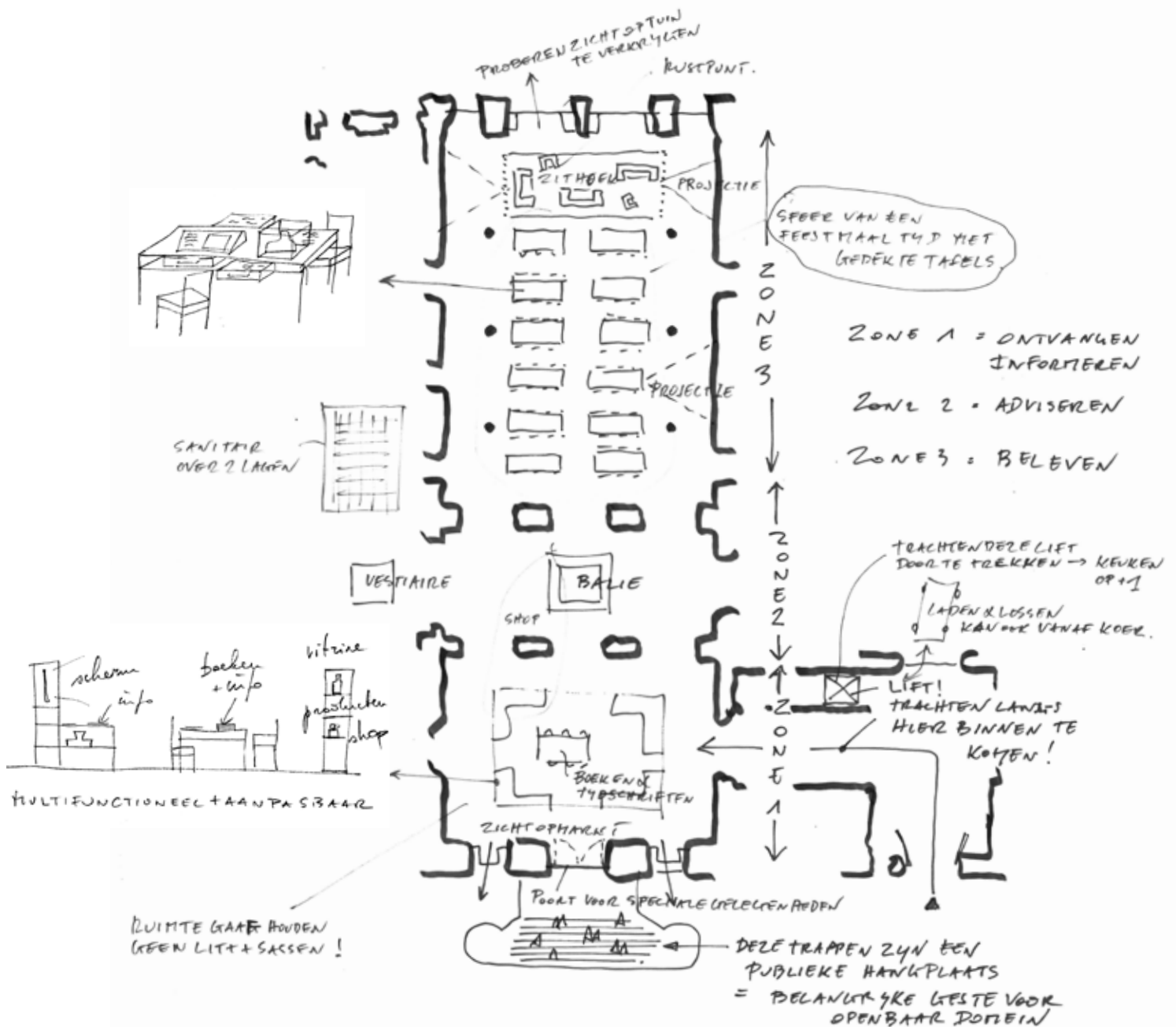
We moeten rekening houden met de verwachtingen van het publiek en een helder en snel leesbaar concept aanbieden. Het gebouw maakt immers deel uit van een toeristische context. Het is van groot belang dat de verschillende types bezoekers van het gebouw weten wat ze er vinden. We verwachten drie publieksstromen, die elk op hun manier binnenkomen.

Toeristen en passanten (al dan niet internationaal) die nieuwsgierig zijn naar het gebouw. Zij krijgen snel en helder info over het gebouw, de regio, kunnen een aantal highlights meepikken en dan beslissen of ze door willen naar meer gerichte info en echt proeven van de provincie.

Deelnemers aan rondleidingen, educatieve activiteiten, events, seminars, protocol die met een specifiek doel naar het gebouw komen en getriggerd worden door de impact van het gebouw of het beleevingscentrum. Ze worden in de marge van hun activiteit gewezen op het verhaal van het gebouw en de troeven van de provincie.

Inwoners van de ruime regio/provincie die op zoek zijn naar informatie over werking, bevoegdheden en terreinen waar de provincie actief is. Ze zijn aangesproken door thema's, campagnes, tentoonstellingen, activiteiten van de provincie die binnen het gebouw aan bod komen.

We kijken naar de lay-out van het gelijkvloers met drie opeenvolgende ruimtes. We zullen het gelijkvloers programmatisch indelen in drie zones, die meteen ook een link leggen naar de drie types van bezoekers.



ONTWERP DOELSTELLINGEN

Een vroege ontwerpschets met aanduiding van intenties.

Publiek paleis

Als we de opdeling in gebouwen van Mark Pimlott volgen in zijn boek *The Public Interior as idea and Project* dan is het Provinciaal Hof een paleis. Het bezit immers een monumentale hall, een grootse trap, een sequens van grote ruimtes. Hij gebruikt bij dit soort gebouwen adjectieven als *representative*, *iconic* zelfs *fantastic*. Ook deze laatste eigenschap is van toepassing op het Provinciaal Hof.

Paleizen werden gebouwd om verschillende redenen, die in de loop der tijd evolueerden. Er zijn machtpaleizen, paleizen die dienen als stedelijke infrastructuur (zoals stations en musea), er zijn volkspaleizen. Deze laatste zijn recenter dan de eerste en hij beschrijft een interessante eigenschap van deze soort. Paleizen van het volk herkennen zich daarin dat ze niet gedetermineerde ruimte bezitten. Ze zetten het publiek aan tot engagement, mensen kunnen er zomaar binnenwandelen, ze kunnen zich herkennen in het gebouw of in wat ze er zien en beleven, er is toeëigening mogelijk.

Is dit mogelijk met het Provinciaal Hof? Het lijkt op het eerste zicht alvast niet vanzelfsprekend. Paul Vermeulen in *Doorzichtige dingen* schrijft dat de wil tot transparantie van huidige publieke gebouwen wel terecht is maar daarom niet letterlijk moet worden genomen. Er is dus misschien nog hoop. In datzelfde artikel geeft hij aan hoe het Stadhuis van Mene erin is geslaagd om van een monumentaal gebouw, dat lijkt op het machtpaleis uit het boek van Mark Pimlott, te transformeren in een hedendaags, transparant publiek 'huis van de stad'.



1.



2.

1. Representatieve trap in het Provinciaal Hof
2. Inkomhal stadhuis Mene (noAarchitecten)



Kom binnen

We kiezen er voor om niet de centrale deur open te zetten en het gebouw te bereiken door de trappen op te lopen. Deze trappen zijn ondertussen een beetje de Brugse versie van de trappen aan de Brusselse Beurs geworden, een hangplek, een ontmoetingsplek, de centrale plek van de stad. Maar dit is niet de voornaamste reden, hiervoor zijn verschillende goede redenen.

We zetten de grote poort wijd open. Je komt eerst het gebouw gelijkvloers en drempelloos binnen. Het hoogteverschil nemen we pas nadat we al binnen zijn. Trap en lift staan zij aan zij. De tweede poort die terug naar buiten leidt is dicht, het is duidelijk waar we verder heen kunnen. We doen zoals Mies van der Rohe, de klassieke modernist, die het op zijn beurt leerde van Schinkel. Hun monumentale gebouwen ga je niet zomaar rechtdoor naar binnen. Naar binnen gaan gaat gepaard met één of twee hoekverdraaiingen. Het naar binnengaan wordt beleefd, je valt niet zomaar binnen in een paleis.

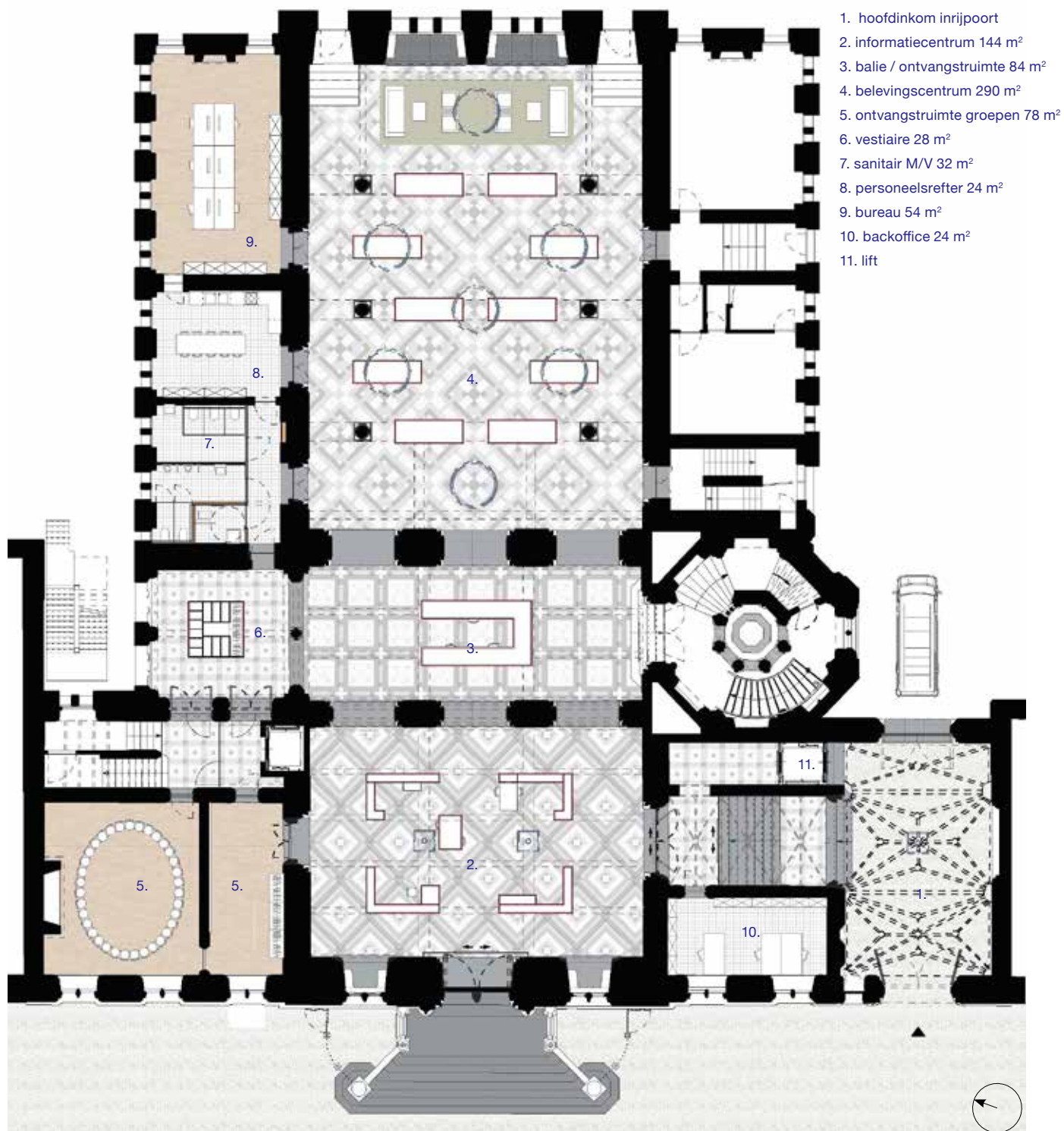
Eens binnenin is de gevel vrij, we kunnen van binnenuit genieten van het zicht op de markt, van op een hoger niveau. We eigenen ons het gebouw toe. Even verderop tussen de zuilen zien we een balie maar we kunnen hier even vertoeven en rustig kijken naar wat ons interesseert.

We merken dat er drie zones zijn en dat de inrichting van de belevingszones letterlijk los staat van het historisch gebouw.

Zone 1: ingang/toegangsruimte waar algemene info voor het grijpen ligt (analoog en digitaal) en waar kort duidelijk gemaakt wordt wat dit gebouw is en waar het voor staat. Het is een rustpunt waar toeristen zelf info kunnen verzamelen en beslissen of ze verder het gebouw in gaan en willen proeven van de provincie. Een menu leidt hen door de mogelijkheden.

Zone 2: onthaal, passage, opvang en facilitaire zone. Hier worden deelnemers aan activiteiten opgevangen en naar de juiste ruimtes geleid. Het is ook de zone waar het onthaal en de shop zich bevinden, waar occasionele bezoekers de stap kunnen zetten naar de derde ruimte.

Zone 3: proeven van de provincie. In de derde ruimte is plaats voor verdieping en een meer rustige sfeer, waar je via diverse (digitaal en analoog) gedekte tafels kennismaakt met wat markant is aan West-Vlaanderen. Je leert er op interactieve manier wat de provincie is en wat de provincie doet. Naarmate de bezoeker verder in deze zone doordringt komen er meer specifieke en gerichte thema's aan bod. Het einde van deze zaal wordt een soort rustpunt/leeshoek/intieme bibliotheek waar bezoekers individueel zich verder kunnen verdiepen.



PLAN +0 schaal 1/250

De herontdekking van het Provinciaal Hof

Het Provinciaal Hof wordt al ongeveer 120 jaar door de provincie gebruikt en bezield. Dit is een bijzonder gegeven. Nu wordt deze rol nog versterkt en wordt dit stadspaleis uitgebouwd tot Huis van West-Vlaanderen. Niettemin zijn we ons bewust van de relatieve tijdelijkheid van elke ontwerpvrage en streven we naar een omgang met het gebouw die verder reikt dan de huidige wensen en eisen. Het is belangrijk om deze tijdlagen van elkaar te scheiden.

We bezoeken het gebouw. Iets is niet zoals het hoort. De ruimtelijke stemming is niet juist. De vloeren en wanden werden in de loop der tijd aangepast. Bij elk project dat betrekking heeft op bestaand patrimonium (restauratie, renovatie en/of herbestemming) gaan we op onderzoek - archivalisch en plaatselijk onderzoek - we willen het gebouw leren kennen, lezen, begrijpen. Dit analytisch werk is erg belangrijk, hier ligt de kern van de aanpak die we zullen voorstellen. Intuïtie wordt hierbij gekoppeld aan ervaring.

Op oude zwart-wit foto's zien we inderdaad natuurstenen muren en typische neogotische tegelvloermotieven. We herkennen vergelijkbare ruimtes als in het Gruuthusepaleis, het andere grote project van Delacenserie in Brugge, dat we momenteel herinrichten (momenteel in aanbesteding). Ook daar werd de tegelvloer van de erezaal vervangen door beige natuursteen terwijl in andere ruimtes de originele felgekleurde tegelvloeren werden bewaard. De erezaal in Gruuthuse voorzien we terug van een tegelvloer met een uitgesproken kleurenpatroon. De vloertekening is een interpretatie van het originele patroon. Voor het Provinciaal Hof nemen we een vergelijkbare houding aan: we vervangen de vloer door een interpretatie van het origineel.

Wat ook bij het bezoek opvalt is de visuele impact van het actuele sas in de voorzaal waardoor ruimtelijkheid verloren gaat. De oplossing om het sas elders te voorzien is te vinden binnen de originele lay-out van het Provinciaal Hof: de monumentale poortdoorgang. De deur in de voorgevel kunnen we gebruiken bij speciale momenten zoals het geval is bij de kerken (bv de St-Salvatorkathedraal). We willen vermijden dat er een te grote hap wordt genomen uit de ruimte door hier een lift in verbinding met omvangrijke sasconstructies onder te brengen die bovendien moeilijk zijn om op een elegante manier te materialiseren. Zo blijft ook de gevel van buitenaf onaangeroerd, van binnenuit genieten we van uitzicht en zitgelegenheid in de ruime raamnissen.



Voorzaal Provinciaal Hof 1907.



We ontdoen de muren in Euvillesteen van de verf zodat de natuursteen terug vrijkomt. Het effect hiervan is niet te onderschatten, de ruimtes krijgen terug karakter, ze lijken groter, het verleent ze een zeker buitengevoel. Dit geldt voor de ruimtes van het gelijkvloers die hierdoor sterker aanvoelen als een publiek interieur met een gevoel van ongedetermineerdheid. Dit vormt een mooi contrast met de verdieping waar hout en textiel voor een warme sfeer zorgt.

Sterke objecten

Hoe geven we vorm aan het gevraagde programma? We voegen een laag toe aan het gebouw die op zichzelf staat maar tegelijkertijd ook in dialoog gaat met de ruimte en het gebouw en zo de beleving van het geheel versterkt. Deze nieuwe laag is niet ondergeschikt aan de monumentaliteit van de ruimtes.

De nieuwe objecten zijn maw. wegneembaar, verplaatsbaar en aanpasbaar. Het gaat om tentoonstellingsmeubilair. Wat we toevoegen is vergelijkbaar met wat er stond qua meubilair : sterke vormen in de ruimte. Ze trekken de aandacht naar zich toe. Ze zijn licht van structuur, modulair, vrij invulbaar, maar opvallend door hun vorm en kleurgebruik.

In de geschiedenis van het Provinciaal hof zal het, behoudens de vergaderzaal van de bestendige deputatie op de eerste verdieping vooraan rechts, de eerste keer zijn dat het gebouw een uitgesproken nieuwe laag krijgt. Deze nieuwe laag moet expliciet hedendaags zijn, ze moet opvallen en een contrast vormen met het interieur.

In de tweede helft van vorige eeuw is het karakter van het gelijkvloers interieur weggenomen en letterlijk afgevlakt door het overschilderen van de wanden uit witsteen van Euville. Dit wordt hersteld en de herstellende binnenruimtes vormen het canvas voor de nieuwe laag van multifunctionele tentoonstellingsobjecten die we toevoegen.



Meubilair van het designersduo Muller Van Severen. Ondanks hun lichtheid, die ze een gevoel geeft vrij invulbaar te zijn, zijn deze meubels sterke objecten.



Kleur

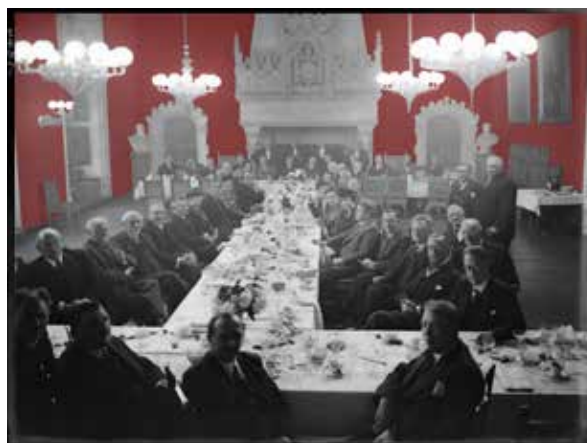
Kleur speelt een belangrijke rol in de neogotiek, zoals kleur ook belangrijk was voor de gotiek. Deze eigenschap was ook aanwezig in het Provinciaal Hof. De natuurstenen wanden werden wit overschilderd en hetzelfde gebeurde voor de gepleisterde muren.

We brengen kleur terug binnen. Door de geschakeerde natuursteen terug te laten spreken en door gepleisterde wanden terug in kleuren te schilderen. We gaan verder, in de nieuwe objecten, laten we kleur ook een belangrijke rol spelen. We stellen 2 gebouwkleurkaarten samen, deze van het originele gebouw (oude schilderlagen kunnen terug gevonden worden op de muren). Dit zijn historische kleuren van de neogotiek. En een nieuwe kleurkaart, de vertaling van de eerste naar vandaag, de heldere (felle) variant van de eerste kleurkaart.

Maar ook de vloeren waren kleurig. Waar nu egaal beige natuurstenen liggen waren er vroeger gekleurde tegels. Bovendien in opvallende en afwisselende patronen. We kennen ze alleen nog van de zwart-wit foto's. Het Gruuthusehof, dat Delacenserie in dezelfde periode restaureert en transformeert, leert ons meer. Daar zijn de gekleurde vloeren in een bonte verzameling van tegelpatronen, verschillend van kamer tot kamer, nog aanwezig. Behalve in de belangrijkste ruimte, de erezaal. We vervangen daar (diezelfde) beige natuursteen door een bonte tekening. Een interpretatie van het origineel dat we op een historische foto terugvonden.

Voor het Provinciaal Hof is ons voorstel vergelijkbaar maar toch ook anders. Hier zijn de originele tegelvloeren niet meer aanwezig. We stellen voor om de zwart-wit foto's letterlijk te volgen en de oude tegelpatronen te voorzien in zwart-wit, maw. in de grijstinten van de historische foto's.

Door dit in grijstinten te doen zal het geheel rustiger zijn, meer 'achtergrond' dan de originele neogotische tekening, zodat de nieuwe invullingen van de ruimte voldoende de voorgrond zullen kunnen innemen. De opbouw laat ons toe om het gevoelscomfort en gebruiksgemak in één beweging ook te verbeteren (inwerken van vloerverwarming en elektrische voedingspunten).



Ook in de ruimtes op de eerste verdieping willen we kleur terugbrengen.



Kleurkaart met neogotische kleuren.



Een historische foto met de originele vloer in de voorzaal van het Provinciaal hof.



Onze interpretatie van de vloer van de erezaal in het Gruuthusepaleis naar het origineel ontwerp van Delacenserie.



Stadhuis Menen, gebruik van tegelpatronen

Proeven van de Provincie



1.



3.



2.



4.

1. Inter-architecture, Gerrit Rietveld Academie,
2. Natural history museum, Los Angeles
3. Madoc, Jenever museum te Hasselt,
4. Rautenstrauch Roest museum, Keulen



We lopen door naar de grote zaal. De tafels staan gedekt. Op de interactieve tafels ontdekt men de Provincie West-Vlaanderen. De content van de tafels wordt mee vormgegeven door West-Vlaamse artiesten die de verbinding leggen tussen het historische en het hedendaagse. Datavisualisatie (ism BitsOfLove) zorgt voor toegankelijke en aantrekkelijke verhalen over het leven in de provincie.

Mogelijke content Proeven van de Provincie:

- digitale touchtafels met geanimeerd beginbeeld door Pieter Van Eenoo

- thema's: de grote oorlog, de vier regio's, genieten, innoveren/ondernemen, wonen/ werken, wisselthema

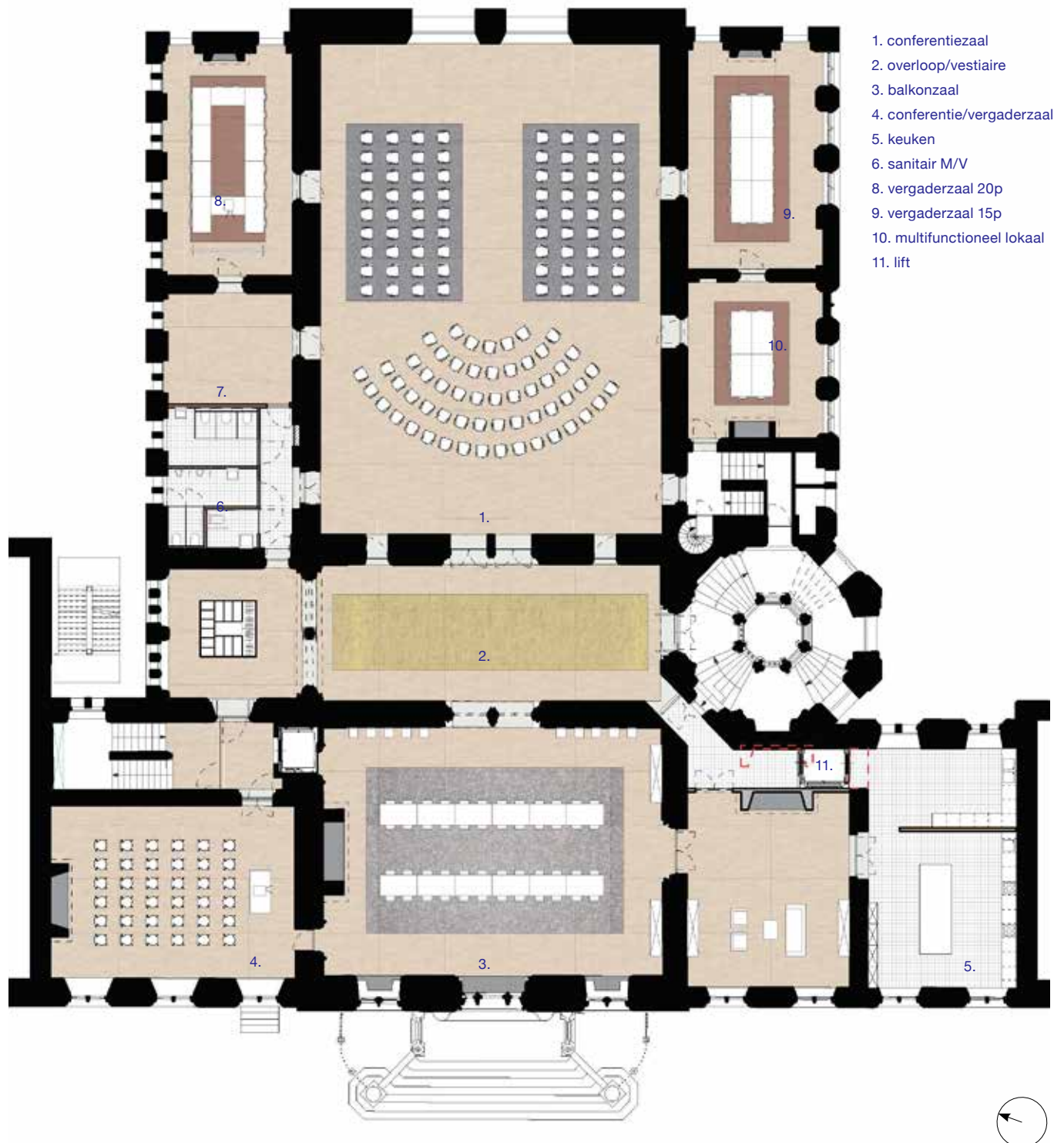
- analoge interactieve tafels met lettering van Maud Bekaert

- een staaltje van West-Vlaanderen (staaltafels met materialen)
 - een boekje open: cultuur/literatuur/beeldende kunst
 - een organogram van de provincie (bordspel)
 - wisselthema 1 taal: westvlaams voor behinners
 - wisselthema 2 milieu: waterhuishouding
 - wisselthema 3 innovatie: fabrieken voor de toekomst





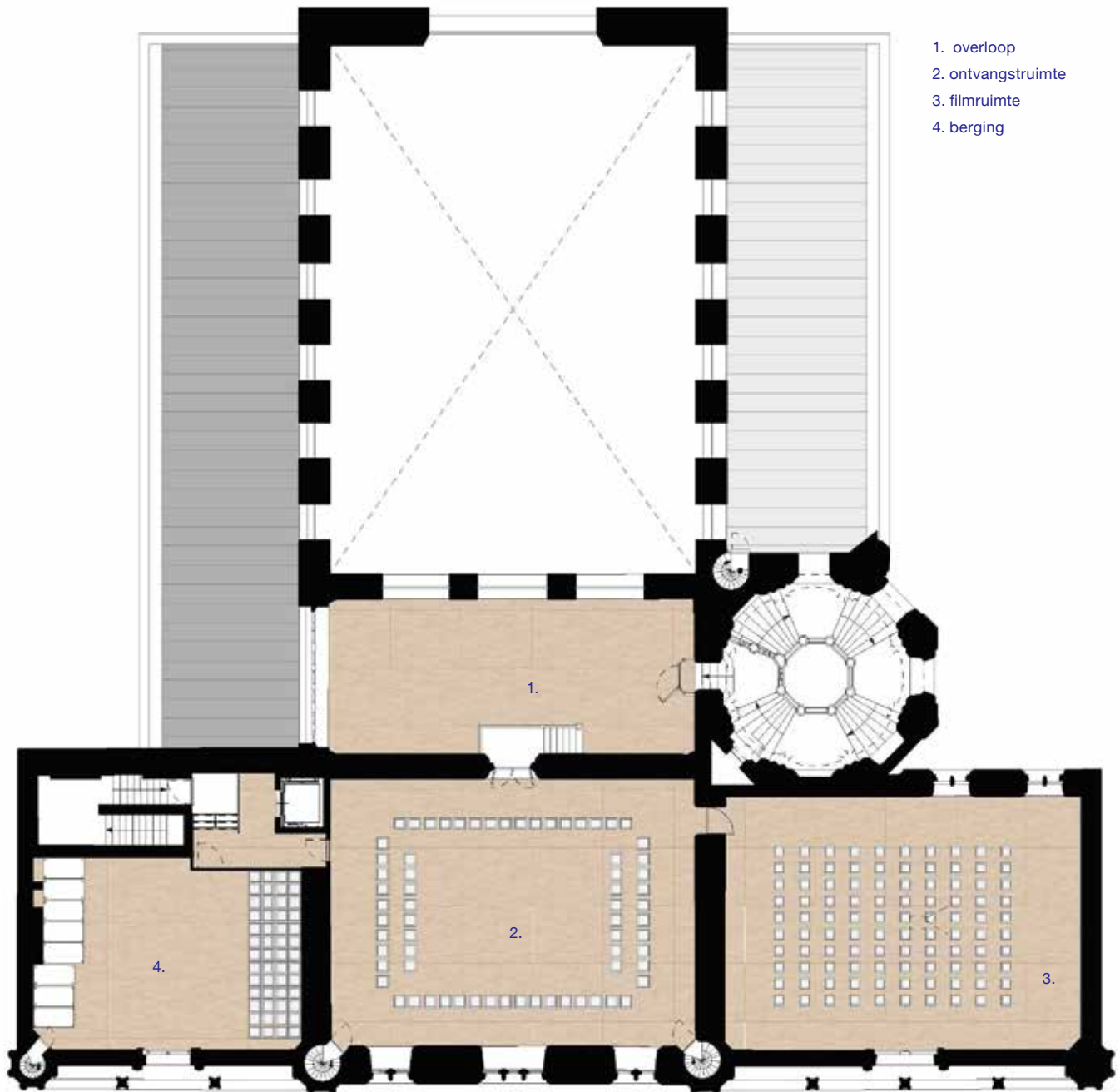
Ontmoeting niveau +1



PLAN +1 schaal 1/250

Op de eerste verdieping frissen we de ruimtes op. De keuken voor de catering wordt voorzien in de huidige vergaderzaal van de bestendige deputatie. De lift wordt voor dienstgebruik doorgetrokken tot op de eerste verdieping en ontsluit rechtstreeks de keuken. We vergroten de holte in de muur tot een opening tussen de vestibule en de huidige 'wachtkamer van de bestendige deputatie'. Deze nieuwe connectie laat een grotere flexibiliteit toe in het gebruik van de keuken.

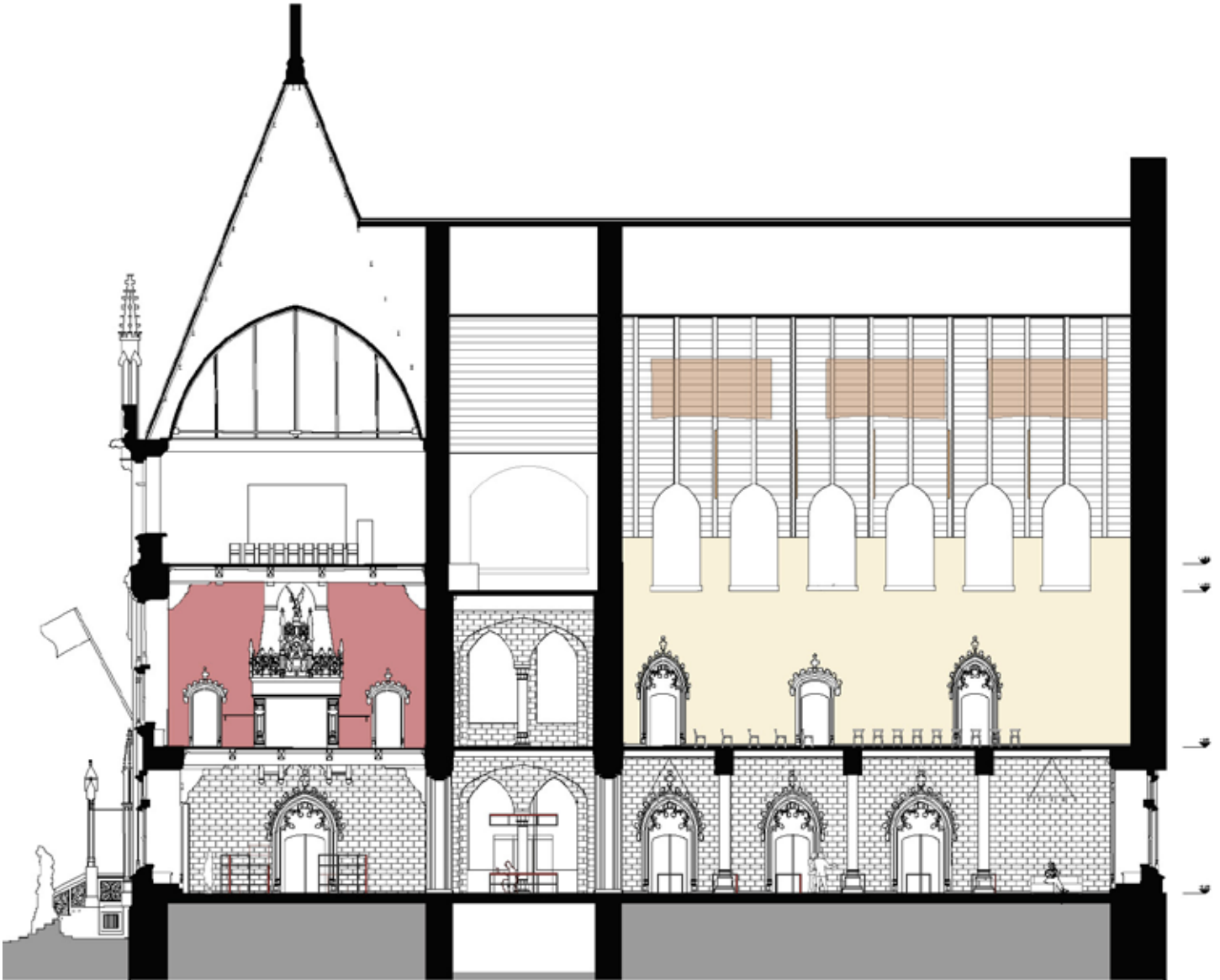
De zolder



PLAN +2 schaal 1/250

In functie van het budget en de fasering van de werken voorzien we een filmruimte en ruimte voor ontvangst van groepen op de zolder. Hier zien we de mogelijkheid om het bestaande meubilair (stoelen en tafels) van de eerste verdieping te hergebruiken en te stockeren.

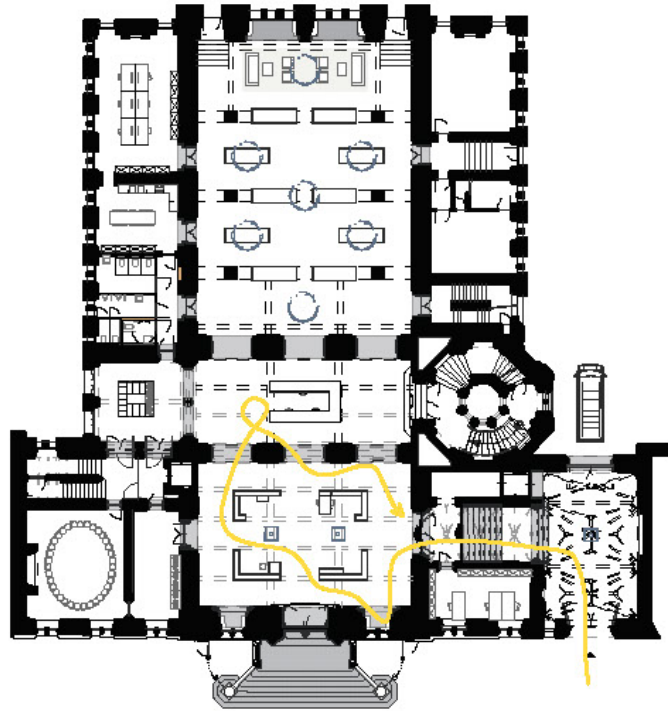
Snede door het Provinciaal Hof



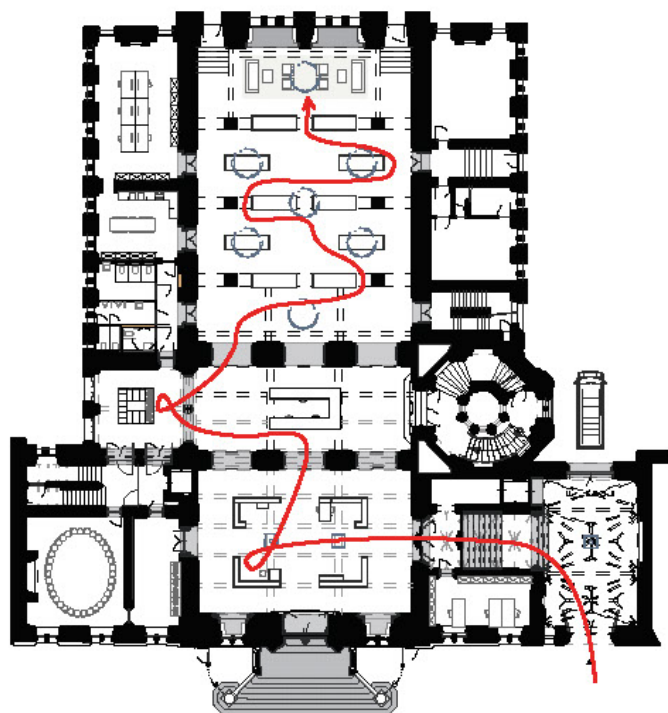
SNEDE schaal 1/250



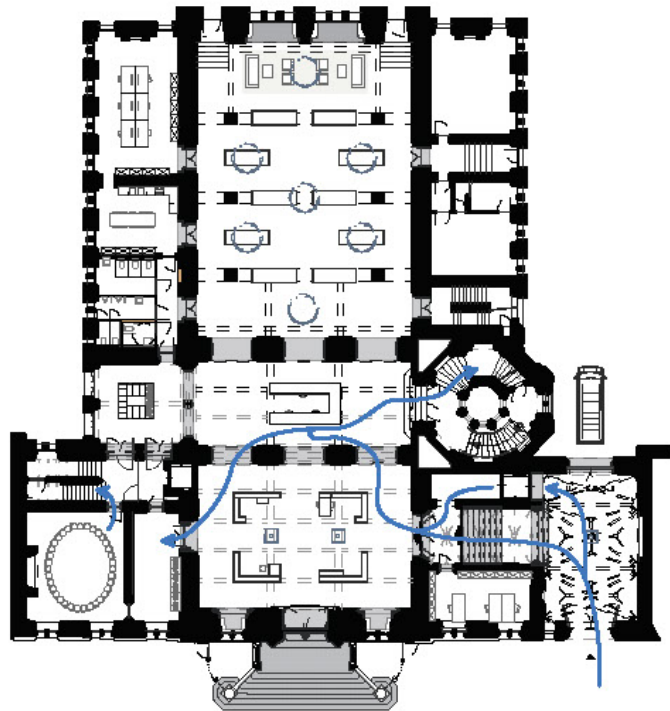
Bezoekerstromen



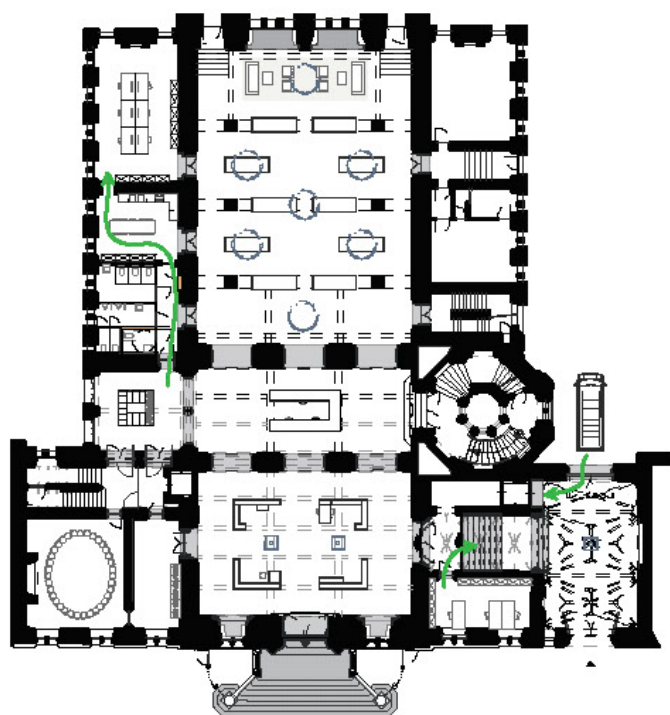
toevallige bezoeker/toerist



geïnteresseerde bezoeker



genodigde bezoeker/mindervalide



catering/levering/intern

Comfort en flexibiliteit

We zetten in op twee vormen van ruimtelijke flexibiliteit. Enerzijds ruimtelijke aanpasbaarheid. De opstelling in het belevingscentrum kan eenvoudig aangepast worden. De verschillende vergaderzalen op de eerste verdieping zijn vrij van inrichting te wisselen.

Anderzijds organisatorische flexibiliteit. Door de lift aan de nieuwe hoofdingang door te trekken naar de eerste verdieping ontstaat een grotere flexibiliteit voor catering. Elke verdieping heeft een eigen sanitaire voorziening wat hun afzonderlijke inzetbaarheid verhoogt. Diverse evenementen kunnen gelijktijdig doorgaan op de eerste verdieping.

De nieuwe connectie tussen salonzaal en vestibule op de eerste verdieping laat toe dat catering verschillende looplijnen en verschillende zalen tegelijk kan bedienen zonder van de ene ruimte door de andere te lopen. De nieuwe keuken ligt hierdoor 'opzij doch centraal' in het gebouw.

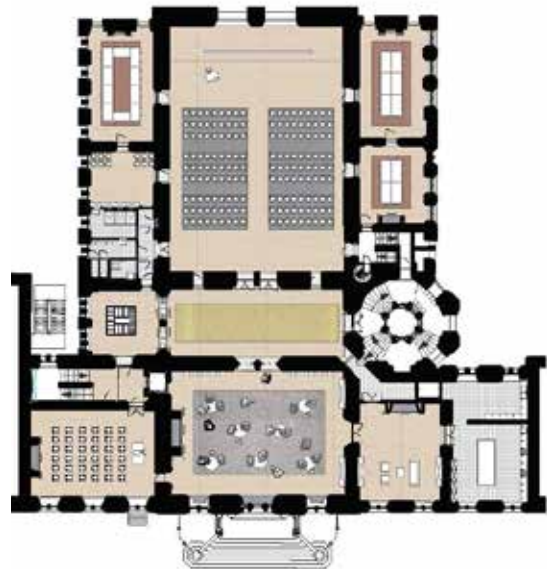
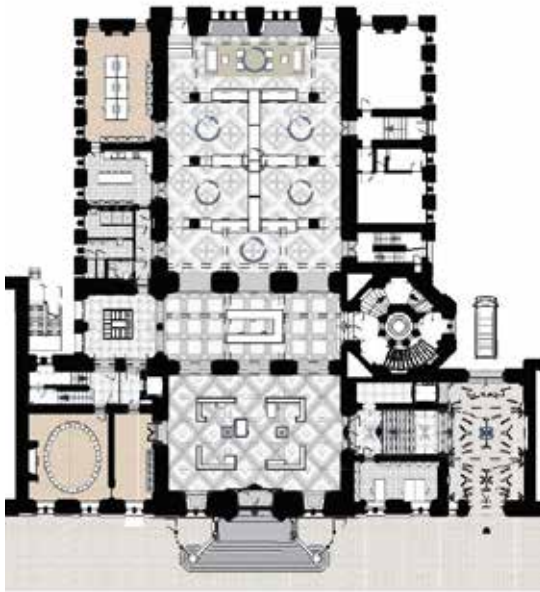
Op de eerste verdieping wordt het bestaande neogotisch meubilair waar mogelijk op zijn plaats gelaten. Een nieuwe inscenering kan hiervoor ontwikkeld worden. We denken hierbij aan de randen van de zalen. Stoelen (en tafels) van de provincieraadzaal worden op de zolderruimte ingezet in de projectieruimte. Hier wordt ook een ruimte voorzien om het overvloedige meubilair te stapelen.

We stellen een nieuwe stoel voor in de vergader- en congresruimtes die sober en klassevol is en past in het monumentale interieur. Een gestoffeerde comfortabele stoel die ook stapelbaar en makkelijk hanteerbaar is.

De originele luchters (voornamelijk op het gelijkvloers) worden vervangen door nieuwe luchters die zich inspireren op wat er hing. Op oude foto's van de voorzaal is een lamp te zien die hoort bij het binnenkomen en iets heeft van een lantaarn. Dit aspect nemen we over en interpreteren we in een nieuw armatuur. De grote zaal voorzien we grote ringvormige verlichtingsrails die herinneren aan middeleeuwse kroonlusters.

In de kantoren of de kleinere lokalen waar men stil zit in de nabijheid van oude ramen is het voorzien van voorzetramen aangewezen. Dit is een ontwerptaak die met zorg moet gebeuren zonder het aspect van de ruimte en de ramen te verstoren. We hebben reeds vele types voorzetramen geconcentreerd, steeds aangepast aan de specifieke situatie. In gotische interieurs van de Lakenhallen van Leper, renaissance interieurs in het Steen in Antwerpen of 19de eeuwse interieur in het stadhuis van Menen.

Een omzichtige inpassing is ook van belang bij het verbeteren van de ruimte-akoestiek. Hier denken we aan het inpassen van dempend materiaal tussen de kinderbalken van de plafonds. Dit materiaal is egaal van structuur en wordt afgewerkt in een kleur die dicht aanleunt bij de houttinten.



Ruimtelijke aanpasbaarheid en organisatorische flexibiliteit



De Hi-pad chair van Jasper morrison.

Een duurzaam gebouw

Aan duurzaam bouwen gaat een interactief ontwerpproces vooraf waarbij vooral verantwoordelijkheden van ontwerper en bouwheer dienen vertaald te worden in architecturale synergiën waar hernieuwbare energieën, “laag energie concepten” en slanke efficiënte gebouwtechnologie wordt geïntegreerd. Bewuste keuzes en weloverwogen investeringen moeten leiden tot een duurzaam gebouw in zijn vorm, zijn verbruik, zijn onderhoud en zijn herbestemming.

Binnen de context van een waardevol gebouw als het Provinciaal Hof brengt dit bijkomende uitdagingen met zich mee. We gaan op zoek naar opportuniteiten om duurzaamheid en comfort te implementeren met respect voor de historische waarde van het gebouw en binnen het vooropgestelde budget. Belangrijk hierbij is dat de voorstellen ook latere ingrepen op vlak van duurzaamheid toelaten en hierop anticiperen. Dit creëert tevens mogelijkheden op vlak van fasering.

Een eerste stap is het aanpakken van de buitenschil. De vloer van het gelijkvloers en de zoldervloer worden geïsoleerd om de warmteverliezen zo laag mogelijk te houden. Het massieve karakter van de buitenwanden zien we als een voordeel op vlak van inertie. Deze traagheid willen we behouden en inzetten om de warmte tijdens de wintermaanden in de gevel te stockeren. Tijdens de zomermaanden helpt de massa - eventueel aangevuld met nachtkoeling - om het gebouw koel te houden.

Slanke technieken dienen de architectuur en het gebouw als huisvesting in haar duurzaamheid te ondersteunen en te versterken. Onderstaand worden een aantal gebouwinstallaties voorgesteld die hun toepassing kunnen vinden in het project. Deze benaderingen of denkpistes zijn verder te onderzoeken in een proces van ontwerpen.

Vermits de bestaande stookinstallatie nog recent werd vernieuwd, kiezen we ervoor om deze te behouden. Het leiding- en kraanwerk, alsook de afgifte-elementen zullen worden vernieuwd. Bij de dimensionering van het nieuwe systeem gaan we uit van verwarming op lage temperaturen. Deze ingrepen maken het mogelijk om later, wanneer de stookplaats wel aan vernieuwing toe is, over te schakelen op bivalente systemen. Het vernieuwen van de vloeren zorgt ervoor dat de leidingen kunnen worden ingewerkt, zodat de wanden gevrijwaard blijven.

Op het gelijkvloers kiezen we voor lage temperatuur-verwarming door middel van een klimaatvloer (vloerverwarming). Er wordt bijkomend verwarmd met ventilatielucht om bij wisselende bezetting een comfortabel binnenklimaat te garanderen. Dit systeem heeft als voordeel dat de ruimtes gevrijwaard blijven van vast opgestelde afgifte-elementen. Op de verdiepingen behouden we het systeem van radiatoren.

We ambiëren om alle ruimtes te ventileren met een ventilatiesysteem gekoppeld aan een centrale luchtgroep die uitgerust is met een warmtewisselaar type warmtewiel absorptierotor met verhoogde vochtrecuperatie. De ventilatie wordt vraag-gestuurd op basis van CO²-meting ontworpen. Op die manier wordt volgens behoefte geventileerd in tijd en hoeveelheid. Dit betekent dat de ventilatoren frequentie gestuurd worden.

Er wordt een luchtgroep opgesteld in de kelder die zorgt voor de ventilatie van het gelijkvloers. Een tweede luchtgroep wordt in de bergruimte op de zolderverdieping geplaatst. Deze groep zorgt voor de ventilatie van de grote zalen op de eerste verdieping en de zolder.

Het ventilatieprincipe hebben we uitgewerkt met twee verschillende opties. In de eerste variant gaan we uit van een minimale hygiëneventilatie van de werkplekken en verblijfsruimtes gebaseerd op de geldende normen. Dit zorgt voor een basiscomfort, maar heeft een beperkte sturing met constante debieten. Deze debieten zijn onvoldoende om de 'free cooling' capaciteiten te kunnen benutten.

In de tweede variant worden de luchtgroepen gedimensioneerd op de piekbezetting. Bij deze benadering gaan we er van uit dat er geen gelijktijdigheid is van meerdere grote events in de verschillende zalen. Want deze benadering stoelt op het eenvoudige gegeven dat mensen op elk moment slechts op één plaats kunnen zijn. Dit geeft ons de mogelijkheid om via VAV-sturing de hoeveelheid verse lucht telkens te herverdelen naargelang de bezetting en zo de omvang van de luchtgroep en het kanaalwerk te beperken. Op die manier garanderen we een voldoende ventilatie van de verschillende ruimtes, wat gezien hun functie zeer belangrijk is: hoge bezettingsgraden, events met catering, ... brengen geuren met zich mee die we zo snel mogelijk uit de ruimtes wensen te verwijderen. De tweede variant biedt een verhoogd comfort.

Door het gebruiken van mechanische ventilatie kunnen we ook het principe van "free cooling" benutten tijdens bezetting van de lokalen. Dit betekent dat we verkoelen met buitenlucht op momenten dat deze kouder is dan 19°C. Op deze manier wordt er op een zeer energiezuinige manier een verkoeling van de lokalen bekomen.

Op vlak van verlichting zullen we vooreerst het aanwezige daglicht maximaal benutten. De verlichtingstoestellen worden uitgerust met LED-technologie, zodat we een geïnstalleerd vermogen bekomen dat kleiner is dan 1,75 W / 100 lux. Naast het installeren van energiezuinige verlichting, zullen we ook op vlak van sturing zorgen dat er geen onnodig energieverbruik is. Aan- of afwezigheidsdetectie en daglichtsturing kunnen hiervoor worden ingezet. Door het dimbaar maken van de verlichting kunnen er verschillende sferen gecreëerd worden in de zalen, aangepast aan de gelegenheid.

De neerslag hemelwater wordt maximaal gerecupereerd en opgeslagen. Dit hemelwater wordt o.a. gebruikt voor spoeling van de toiletten. Toiletten worden voorzien van een waterbesparende spoelbak met keuzeknop.

Plan van aanpak

De eerste neerslag van het ontwerpend onderzoek leggen we hierbij neer ter beoordeling.

Het is onze sterke wens en hoop dat de uitgangspunten van het programma van eisen van dit bijzondere project op voldoende passende wijze werden verwerkt en waar mogelijk werden overstegen zodat een basis werd gelegd om dit verder te mogen uitwerken.

Momentopname

Het ontwerp dat we voorstellen dient als aanzet, als visualisering van een benaderingswijze tov het programma en het Provinciaal Hof. De onderliggende benadering is essentieel, de huidige neerslag een momentopname die verfijnd dient te worden in een volgende fase, waar dialoog met de verschillende betrokkenen kan worden gevoerd. Die dialoog is nodig om kwesties te bespreken aangaande de kern van het programma rond informeren en ontvangen van mensen en het scenografisch concept hier rond.

Het plan dat er nu ligt vormt een middel om op concretere basis met alle betrokken te praten en bepaalde zaken in een vroeg stadium af te toetsen.

Organisatie van het werkproces

Het ontwerpteam zal bestaan uit een vaste vertegenwoordiging van de architecten en de studiebureaus. De projectarchitect staat in voor de begeleiding van het ontwerp in het architectenkantoor, de coördinatie m.b.t. de onderlinge studies, het overleg met opdrachtgevers en de externe partners en de opvolging van de uitvoering van het project. Hij of zij fungeert als het rechtstreeks aanspreekpunt voor alle partijen, en is op de hoogte van alle aspecten.

De samenwerking tussen de ontwerpers vertrekt vanuit de ambitie om van begin af aan de aspecten architectuur, interieurinrichting, technieken, akoestiek en duurzaamheid op elkaar af te stemmen. We houden op regelmatige basis werkvergaderingen met het volledige ontwerpteam, waarbij alle studies aan bod komen. Van elke bespreking wordt een verslag opgemaakt, zodat de afspraken duidelijk zijn voor iedereen en misverstanden worden voorkomen. Onafhankelijk van deze besprekingen wordt in detail de interactie tussen de deelaspecten besproken. De ontwikkeling van het project wordt steeds digitaal uitgewisseld, zodat iedereen op de hoogte is van en kan reageren op de meest actuele plannen.

De zaakvoerders van alle bureaus werken vanuit een grote persoonlijke betrokkenheid en zijn steeds persoonlijk aanwezig op de ontwerp- en werfvergaderingen.

Studie architect Van Severen

Een intens overleg met de opdrachtgever en architect Van Severen over de aspecten die in beide architectuurdossiers interieur en exterieur overlappen wordt van meet af aan opgestart.

Externe betrokkenen

We vinden het belangrijk op het juiste moment de juiste actoren bij de ontwikkeling van het project te betrekken: de ambities worden gecommuniceerd, de mogelijke opties kunnen aan bod komen, de evaluatie kan worden beargumenteerd. Op deze wijze kunnen we een goede verstandhouding opbouwen met alle bevoegde diensten en overheden. Op regelmatige basis worden zij vanuit hun specifieke, veelal sectorale kennis, bij het ontwerpproces betrokken. Op basis van een inhoudelijke toelichting van de stand van zaken brengen zij informeel en formeel advies uit, om zo latere

besluitvorming te vereenvoudigen. We denken hierbij voornamelijk aan onroerend erfgoed en Inter (toegankelijkheid).

Procesbewaking

Het ontwerpteam heeft in andere complexe processen reeds bewezen dat zij efficiënt en met respect voor de strikte tijdsplanning kan toewerken naar duidelijk en kwaliteitsvol eindresultaat. Het ontwerpteam is voldoende omvangrijk en beschikt over de vereiste kennis, vaardigheden en deskundigheden om op efficiënte wijze deze ontwerpopdracht kwalitatief te laten verlopen. Als leidraad voor heel het proces wordt voorgesteld om aan het begin van een eventuele samenwerking een gedetailleerde planning op te maken. Dit geeft een helder inzicht in de termijnen van de verschillende uit te voeren werkzaamheden, de data van de af te ronden ontwerpfases, de verschillende overlegmomenten, de presentatie- of participatiemomenten, enz. De planning bepaalt tevens de momenten van tussentijdse evaluatie. Van goedgekeurde fases maken we een duidelijk document. Dit document vormt de leidraad bij de uitwerking van de volgende fase. Op die manier zijn evt wijzigingen duidelijk te traceren en weet iedereen welke beslissingen wanneer werden genomen.

Methodologie

Het is van essentieel belang dat alle betrokken partijen bij aanvang op een gemeenschappelijk moment hun visie aan elkaar toelichten zodat een brede basis voor de samenwerking wordt gevormd.

We stellen voor om in een eerste fase tweewekelijks de evolutie van het project te bespreken. Dit zorgt voor een grote betrokkenheid van iedereen, wat zorgt voor een goed wederzijds begrip van de complexiteit van de ruimtelijke, organisatorische en technische eisen. Naderhand worden de besprekingen specifiek. Het wordt dan belangrijk om op gelijke momenten te communiceren met bepaalde betrokkenen, doelgroepen, of het brede publiek.

Werfopvolging

Er worden geen externe bureaus ingeschakeld voor de technische en restauratieve uitwerking van het ontwerp (details, bestekken en meetstaten) en de controle op de uitvoering van de werken. Deze werkwijze garandeert permanentie en continuïteit, evenals een kwaliteitsbewaking vanaf het schetsontwerp tot aan de oplevering van de werken.

Het is onze ervaring dat een goede werfopvolging en een nauwe samenwerking met de aannemers essentieel is voor een geslaagde uitvoering van het project.

De architect is wekelijks aanwezig op de werf, en de uitvoering van specifieke werken tussendoor op afroep. De studiebureaus zijn wekelijks aanwezig tijdens de uitvoering van werken die onder hun expertise vallen.

Planning en fasering der werken

De opdrachtgever geeft aan dat de uitvoering pas voorzien is voor januari 2019. Dit betekent dat er voor de verschillende fasen van het ontwerpproces voldoende tijd is.

Een schema geeft aan hoe dit zou kunnen verlopen. Overleg met schillende instanties en architect Van Severen in functie van zijn bouwdoossier moet voorzien worden van meet af aan tijdens de fase voorontwerp: het ontwerp wordt samen besproken, daarna kan de verwerking van de opmerkingen worden toegelicht. In principe is de opmaak van een bouwaanvraag voor dit dossier niet nodig zodat na de goedkeuring van het definitief ontwerp de opmaak van het aanbestedingsdossier kan starten.

	2017		2018												2019	
	NOV	DEC	JAN	FEB	MAA	APRIL	MEI	JUNI	JULI	AUG	SEPT	OKT	NOV	DEC	JAN	FEB
PROVINCIAAL HOF																
FASE 1: VOORONTWERP																
FASE 1BIS: OVERLEG MOMENTEN																
FASE 2: DEFINITIEF ONTWERP (BA)																
FASE 3: UITVOERINGSDOSSIER																
FASE 4: AANBESTEDING																
FASE 5: START UITVOERING																
FASE 6: VOORLOPIGE OPLEVERING																

Kostenbeheersing

Ieder budget laat in principe toe om een kwalitatief project te realiseren. De budgetten zijn echter nooit ruim, waardoor een voortdurende, gezamenlijke waakzaamheid tijdens iedere fase van het project noodzakelijk blijft. Het budget wordt in de verschillende fasen van het project opgevolgd en gecommuniceerd aan de opdrachtgever.

Fase voorontwerp: een elementenraming.

Dit betekent dat de raming wordt opgemaakt op basis van een m2 prijs per samengesteld element. De elementen (vloer, gevel, dak, ...) worden samengesteld op maat van het project. Op basis van recente vergelijkbare opdrachten en desgevallend onderzoek aangaande specifieke uitvoeringen wordt een goede inschatting van de totale kost bekomen. De eenvoudige opmaak van deze raming maakt het mogelijk elke ontwerpbeslissing ook op budgettair vlak te evalueren. Alle leden van het ontwerpteam zorgen voor een correcte inschatting van de gekozen opties.

Fase Definitief ontwerp: opmaak van een gedetailleerde raming gebaseerd op de uitgebreide meting. De eenheidsprijzen worden berekend aan de hand van recente aanbestedingen in vergelijkbare projecten. De verschillende studiebureaus maken binnen hun domein de aanbestedingsdocumenten. De goedgekeurde ramingen van de vorige fasen zijn de leidraad voor deze studies. Indien een deelbudget ontoereikend blijkt bij de detailstudie, wordt in onderling overleg geschoven tussen de verschillende deelbudgetten.

Fase Werfopvolging: vorderingsstaten en verrekeningen van de aannemers worden geëvalueerd.

Raming en ereloon

Een raming opstellen van een te renoveren gebouw vereist een goede kennis van de bestaande situatie wat binnen het bestek van deze architectuurwedstrijd niet mogelijk is. Op het vlak van de technische installatie is dit zeker niet evident, bij onze vraag naar de actuele situatie was het antwoord begrijpelijkerwijze dat er nog veel onduidelijkheden waren vermits het gebouw nog maar net was aangekocht. We trachten hier toch een zo goed mogelijke inschatting te maken.

Een overlapping met het andere architectuurdossier is niet helemaal uit te sluiten. Architect Van Severen zorgt immers ook voor ingrepen in het interieur zoals voor brandveiligheid (bijkomende schrijnwerken) en het inpassen van liften. Het niet voorzien van een derde lift in de voorzaal heeft een positieve impact in de raming van dit dossier. We nemen aan de verhoging van de andere lift tot +1 hierdoor gecompenseerd wordt.

Voor het globale ereloon stellen we 13% voor.

beschrijving	eenheid	bruto hoeveelheid	eenheidsprijs	totaal
FASE 1				
AFBRAAKWERKEN				121.550,00 €
niv -1	m2			
niv +0	m2	900	100	90.000
niv +0,5	m2	25	100	2.500
niv +1	m2	990	10	9.900
inrichting	m2	1915	10	19.150
INFORMATIE- EN BELEVINGSCENTRUM				180.000,00 €
niv +0	m2	600		
renovatie	m2	600	300	180.000
PERSONEELSRUIMTES EN BERGINGEN				87.500,00 €
niv +0	m2	100		
niv +0,5	m2	25		
renovatie	m2	125	300	37.500
inrichting	m2	250	200	50.000
KEUKEN				55.800,00 €
niv +1	m2	62	900	55.800
SANITAIREN				76.500,00 €
niv +0	m2	34		
niv +0,5	m2	5		
niv +1	m2	34		
niv +1,5	m2	12		
renovatie	m2	85	900	76.500
OPFRISSINGSWERKEN		schilderwerken	decaperen/luchtgommen	121.200,00 €
niv +0 (muren gemeten)	m2	700	960	
niv +1 (muren gemeten)	m2	1600	200	
schilderwerken	m2	2300	30	69.000
decaperen en luchtgommen	m2		1160	45
MEUBILAIR				144.000,00 €
niv +0 (inkom, informatiecentrum)	m2	600	120	72.000
niv +1 (vergaderzalen, provincieraadzaal)	m2	600	120	72.000
SCENOGRAFIE				300.000,00 €
niv +0 (informatie en belevingscentrum)	m2	600	500	300.000
signage doorheen gebouw				
TOTAAL FASE 1 excl. BTW				1.086.550,00 €
BTW				228.175,50 €
TOTAAL INCL. BTW				1.314.725,50 €
FASE +2 DE ZOLDER				256.250,00 €
afbraakwerken	m2	410	25	10.250
renovatie (incl. ontdebeldde geïsoleerde vloer)	m2	410	300	123.000
opfrissingswerken (wanden)	m2	500	30	15.000
meubilair (stockage en hergebruik, nieuwe stoelen)	m2	300	100	30.000
technieken				78.000
TOTAAL FASE 1 + 2 excl. BTW				1.342.800,00 €
BTW				281.988,00 €
TOTAAL INCL. BTW				1.624.788,00 €
TECHNIEKEN				574.656,67 €
Elektrische installaties (basis)				255.167
elektriciteit (forfaitair)				25.000
HVAC installatie				151.750
HVAC (forfaitair)	ventilatie basis	80.000,00 €		80.000
HVAC (forfaitair)	ventilatie 'full option'	120.000,00 €		extra
Sanitaire installaties				28.740
Sanitaire installaties (forfaitair)				34.000
TOTAAL FASE 1 + technieken basis optie basis optie ventilatie				1.661.206,67 €
BTW				348.853,40 €
TOTAAL INCL. BTW				2.010.060,07 €
TOTAAL FASE 1 + 2 + technieken basis optie ventilatie				1.917.456,67 €
BTW				402.665,90 €
TOTAAL INCL. BTW				2.320.122,57 €

Teamsamenstelling

Architectuur en restauratie

noAarchitecten

Foppensstraat 16
1070 Brussel
www.noAarchitecten.net

Scenografie

Madoc

Coupure Links 261
9000 Gent
www.madoc.work

Technieken

Henk Pijpaert Engineering

Advies en studie speciale technieken
Beverestraat 109
B 9700 Oudenaarde
www.hpengineers.be

Duurzaamheid en akoestiek

Daidalos-Peutz

Vital Decosterstraat 67A bus1
3000 Leuven
www.daidalospeutz.be

noAarchitecten zal optreden als hoofdaannemer.

De verschillende bureaus hebben veelvuldig samengewerkt aan opdrachten die een ingreep betroffen in een delicate, historische context. Hun gezamenlijke inspanningen werden gewaardeerd door experts in zowel hedendaagse architectuur als erfgoed, juist omwille van het onverwachte evenwicht tussen de verschillende tijdslagen en het uitgesproken hedendaags resultaat.

